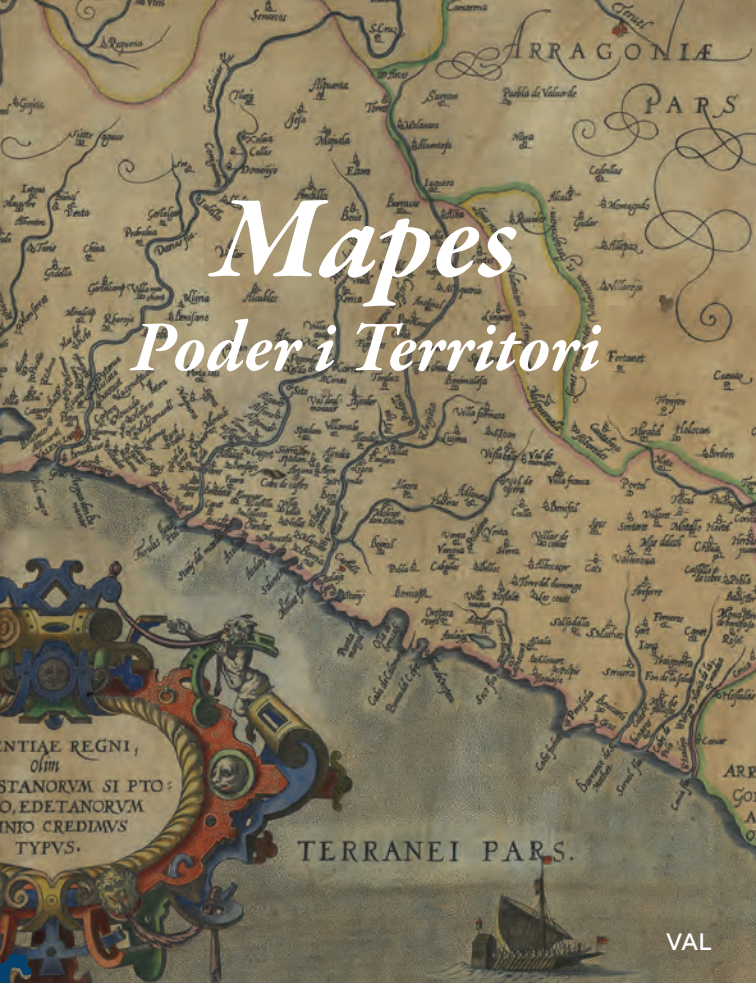

Mapes Poder i Territori

Mapes

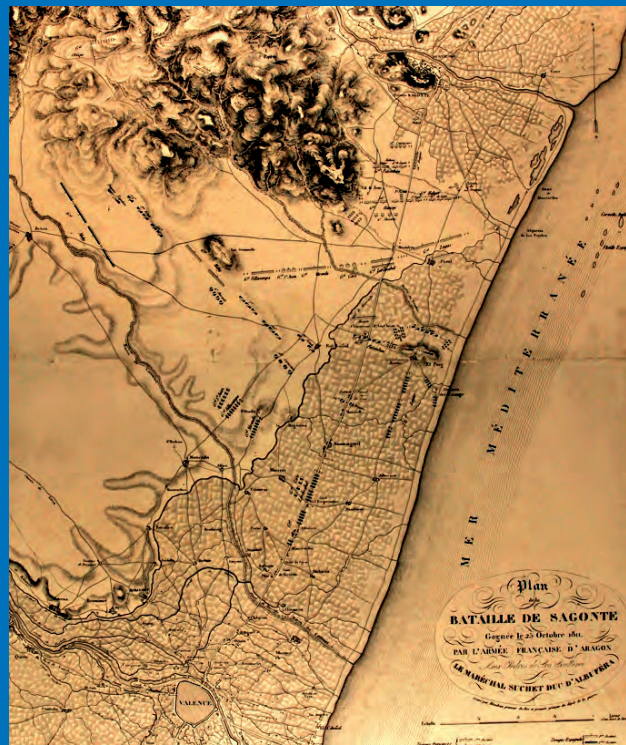
Poder i Territori

Segons les darreres investigacions, els mapes més antics de la Humanitat s'han documentat a les terres de Jordània i d'Àrabia Saudita fa més de 9.000 anys. Gravades en la pedra, aquestes representacions de l'espai han precedit un instrument, el mapa tal com hui el coneixem, que ha acompanyat el transcurs de la vida humana al llarg de tota la seua història. Com sabem, un mapa és una transposició d'una realitat tridimensional a una altra bidimensional, però aquest viatge no es fa sense simplificacions, correccions i fins i tot deformacions del món que es vol representar mitjançant la manipulació de l'escala, la projecció i una sèrie de signes convencionals. La major part de vegades, aquestes accions beneficien els promotors del mapa, en mostrar l'espai com els convé. A partir d'ací, el caràcter estratègic de la representació cartogràfica ha esdevingut proverbial: el poder del mapa aviat es va transformar en els mapes del poder.

Mapa del Regne de València d'Abraham Ortelius (1584)
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

La història de les representacions cartogràfiques a terres valencianes disposa d'una partida de baptisme clara i primerenca: 1584. Abans que altres territoris (Catalunya no va disposar d'un mapa imprès fins al 1603), el regne de València va ser representat per primera vegada en aquell any, amb el mapa conegut com d'Abraham Ortelius, que en fou l'editor. A partir d'ací, s'han produït un seguit de representacions cartogràfiques sobre les nostres terres. La Biblioteca Valenciana, dipositària de bona part de la memòria material de la societat valenciana, disposa d'un riquíssim tresor cartogràfic que aquesta exposició vol mostrar. A partir d'una selecció inicial de les peces més valuoses i més interessants, l'exposició és una oportunitat única de veure reunida una completa representació de com el territori valencià ha estat representant al llarg dels segles. I és que, com va dir el geògraf Friedrich Ratzel, en l'espai llegim el temps.

Serge de Sagunt. En: Suchet, Louis Gabriel. Mémoires du Maréchal Suchet.
Paris: Adolphe Bossange, 1828
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

L'exposició s'estructura en quatre seccions temàtiques i una central. Tres d'elles recorren les funcions estratègiques de la cartografia al llarg de la història: el seu paper essencial en l'educació i en la formació de les persones; la funció instrumental associada al poder i a l'organització del territori i el paper estratègic del mapa en la guerra. Junt amb aquestes tres seccions, una quarta es fa ressò del patrimoni de la Biblioteca Valenciana en matèria de fotografia aèria, fruit de la custòdia del fons riquíssim de

la Compañía Española de Trabajos Fotogramétricos Aéreos, que disposa d'imatges aèries de pobles i ciutats valencianes dels anys 40 del segle XX i que podem comparar amb les actuals. Per acabar, una cinquena secció mostra les tres joies de l'exposició: el primer mapa imprès del territori valencià (Ortelius, 1584) -així com la no menys valuosa seqüència de mapes flamencs del segle XVII-, el mapa de Tomàs López (1788), d'una elegància tècnica que va obrir una nova etapa

en la manera de representar l'espai seguint les tendències franceses, i, finalment, un gravat de principis del XVIII del conegut plànol de 1704 de l'oratorià Vicent Tomàs Tosca, del que tan sols es conserva una altra còpia a la Bibliothèque Nationale de France. Biblioteca Valenciana ha volgut compartir aquesta peça essencial de la cartografia urbana europea aprofitant la commemoració dels 300 anys de la mort de l'autor que va donar origen a aquest gravat, el pare Tosca (1651-1723).

Dénia (1958)

Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. CEFTA

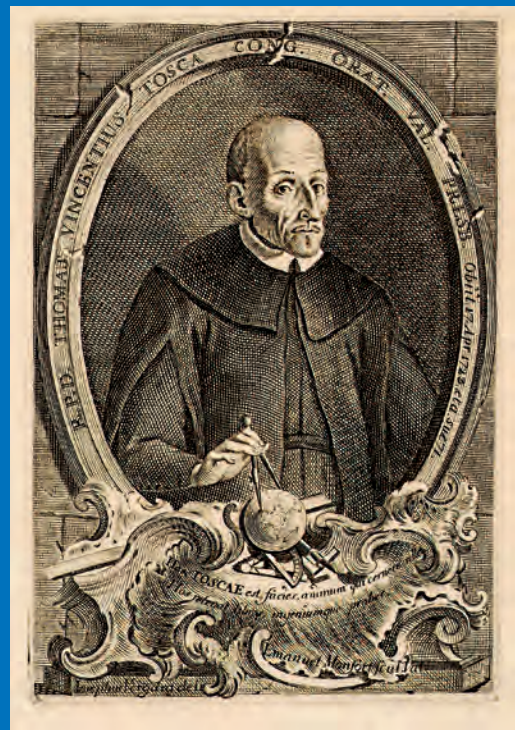
València (1948)
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. CEFTA

Mig centenar de peces componen l'exposició, mapes, atles i altres documents que testimonien no sols el paper estratègic de la cartografia, sinó la bellesa de la representació, el gust per la decoració i els detalls, la càrrega política del seu contingut, l'evolució de les tècniques de representació del món, la visió de cada moment...

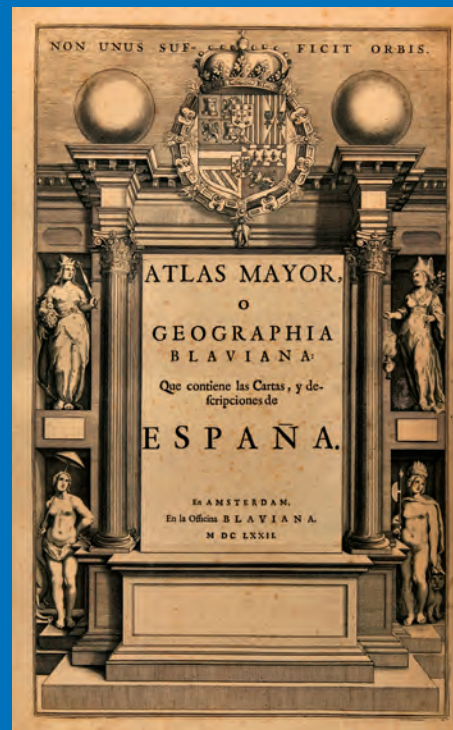
Tomás López. Mapa geográfico del Reyno de Valencia dividido en trece gobernaciones o partidos (1788)
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

El tresor cartogràfic de Biblioteca Valenciana ens acompanya en un viatge apassionant de quasi 440 anys per la manera de representar-nos com a poble, de reconèixer-nos i d'oferir-nos a la resta de pobles del planeta. La representació del territori valencià al complet, de les seues divisions administratives al llarg de la història i de ciutats i pobles ens permeten situar-nos en una narració que no només ens parla de nosaltres, sinó de la nostra relació amb els centres de producció cartogràfica més il·lustres d'Europa, com la ciutat d'Anvers al segle XVI i XVII o de París al XVIII.

Retrat de Tomás Vicente Tosca (1757)
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Fondo Carreres

La història de la cartografia valenciana és ben bé una història europea. Ortelius, Hondius, Mercator, Janssonius, Blaeu, López, Cavanilles, Tofiño, Suchet, Arteche, Ferrer, Cortina, Boix, Vilanova..., ens acompanyaran en aquesta oportunitat de conèixer un dels tresors més importants que tenim i que ens defineix com a poble: la representació del nostre territori. I al temps ens permet reflexionar sobre les funcions que el mapa ha tingut, té i tindrà en la vida de les societats, permetent-nos una visió crítica que mantinga viu el nostre discerniment sobre els processos que vivim.

Atlas Mayor o Geografia Blaviana. Amsterdam: Juan Blaeu, 1672
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

L'exposició de la Biblioteca Valenciana a l'antic refectori de Sant Miquel dels Reis de València ens transporta a altres sales on els mapes mostren la seua esplendor, com el Terrazzo delle carte geografiche degli Uffizi de Florència, obra impulsada per Ferdinando I de Medici a finals del Cinquecento, o a la Galleria delle carte geografiche del Vaticà, volguda pel papa Gregori XIII Boncompagni,

realitzada entre 1580 i 1585, tot just quan la premsa de l'editor Ortelius imprimia a Anvers el primer mapa valencià, Valentiae Regnum. Som cultura europea.

València, Josep Vicent Boira
Universitat de València

Juan Vilanova. Atlas geográfico universal. Madrid: Astort, 1877
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Biblioteca Nicolau Primitiu

CRÈDITS :

Organitza: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

Comissariat: Josep Vicent Boira

Director General de Cultura : Sergio Arlandis López

Directora Biblioteca Valenciana : Mª Jesús Carrillo Martínez

Coordinació tècnica: Miguel C. Muñoz Feliu, Germán Perales

Birlanga i Rosa Mª Valdés Doménech

Diseny: Matra Museografia

Diseny WEB: Sandra Marco Gómez

Conservació i restauració: Mar Bensach; IVCR+i

Imprimeix: Fernando Gil

D.L. V-3116-2023

Imatge de portada:

Mapa del Regne de València d'Abraham Ortelius (1584)

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Vicepresidència Primera i
Conselleria de Cultura i Esport

